Poštnina plačana v gotovini.

Leto LXXII., št. 284 a — Ljubljana, petek 15. decembra 1939 — Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 80 petit vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO LJUBLJANA, Knaflјeva ulica štev. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Finci verujejo v svojo obrambno silo

Sovjetske čete uporabljajo strupene pline — Finci se hrabro branijo in povzročajo sovjetom velike izgube — Finska presekana v svojem najožjem delu? Sovjetski topovi 20 km oddaljeni od norveške meje?

Helsinki, 15. dec. s. (Havas) Sovjetske čete so včeraj podvzele zelo močan napad na finske postojanke na severu Ladoškega jezera.

V odseku Suomussalmi so sovjetske čete pri napadu uporabile strupene pline.

Pri mestu Tolmajärvi so Finci po ogorčeni borbi uničili dva sovjetska polka.

Sovjetska mornarica je obstreljevala včeraj polotok Koivisto pred Viborgom, kjer teče prva finska obrambna linija.

Protiletalsko topništvo je na fronti včeraj sestrelilo sovjetsko letalo. V okolici Helsinkov so našli ostanke drugega sovjetskega letala, ki je očividno padlo po prvem napadu na Helsinke prvi dan vojne.

Helsinki, 15. dec. AA. (Havas) O priliki operacij na Karelijski ožini je neki sovjetski tank zadel ob mino, dva druga tanka pa so uničili finski topovi. Finsko topništvo je prisililo sovražnika k umiku. Finci so zaplenili tri strojnice in gotovo množino avtomatičnega orožja.

Helsinki, 15. decembra. AA (Stefani) V pokrajini Pečenge se borbe nadaljujejo z veliko srditostjo. Finske čete prizadevajo sovjetom težke izgube.

Umikanje finskih čet

Stockholm, 15. dec. s (Reuter) **Finske čete so se na daljnem severu pri Sa'mijärviju sicer umaknile pred sovjetsko premočjo, toda umik se je izvršil v popolnem redu in so imele sovjetske čete pri prodiranju velike izgube. Finci so podminirali nikljeve rudnike ter jih nameravajo pognati v zrak, čim bi se jim sovjetske čete približale.**

Stockholm, 15. dec. AA. (Reuter) Nocoj se je slišala močna eksplozija v okolici Kolosjoki v bližini norveške meje. Mislijo, da so vrgli v zrak poslopja rudnika niklja, ki je v neposredni bližini.

Oslo, 15 decembra. AA (Havas) Po vesteh, ki jih je dobil »Norkstelegrammbüro« iz Kirkenesa, je ves Tolmasiärvi v plamenu. Neki finski vojak, ki je prispel na norveško ozemlje, je dejal, da so na čelu sovjetskih čet tanki in da so **sovjeti postavili topove v oddaljenosti 20 km od norveške meje.**

Težavno prodiranje sovjetskih čet

Moskva, 15. dec. e. (Press Association) Sovjetsko poročilo o poteku vojaških operacij navaja, da so oddelki, ki so prodirali iz Uhta, napredovali 105 km daleč od sovjetske meje. Včeraj so ti oddelki prodrli še 13 km naprej. Če se računa, da so čete napravile vsak dan povprečno po 10 kilometrov, so morale na vsak način v zadnjih dveh dneh prispeti do Botniškega zaliva blizu luke Uleaborg.

Finska je na ta način presekana v svojem najožjem delu. S tem sta tudi Norveška in Švedska odrezani od južnega dela države in jima je tako onemogočeno pošiljanje živil in municije v to področje. To napredovanje sovjetskih čet je bilo zelo težavno, ker je svet tam večinoma hribovit in gorat.

Na vzhodni obali Ladoškega jezera so sovjetske čete zavzele Kikel in se približujejo finski črti, ki brani dohod mestu Sortavali, in k jezeru Jänisjärvi. To je edina točka, na kateri bi sovjetske čete lahko prebile Mannerheimovo črto. Nekoliko bolj proti severu so sovjetske čete zašle med jezera, a tam ne razvijajo posebne akcije. To področje je kakor kaže, zadnja zaslomba finskih branilcev.

V Helsinkih so optimistični

Helsinki, 15. dec. AA. (Reuter) Včerajšnja Chamberlainova izjava v spodnjem domu, da bo Anglija oskrbovala Finsko, je bila tukaj sprejeta z veseljem. V ministrstvu za zunanje zadeve so izjavili dopisniku Reuterja, da bodo Finci zadovoljni, ako bosta Anglija in Francija v resnici pomagali Finski.

Greta Garbo za Fince

New York, 15. decembra. AA. (Reuter) Predsednik odbora za pomoč Finski Herbert Hoover je snoči izjavil, da je znana filmska igralka »Greta Garbo« prispevala v fond za pomoč Fincem pet tisoč dolarjev.

Usoda nemške križarke v Montevideu

Angleške vojne ladje patruljirajo pred pristaniščem — Samomor ali internacija — Nemci so izkrcali 62 rešenih Angležev z 9 potopljenih angleških parnikov — Prekršitev določb panamske konference

Montevideo, 15. dec. s. (Reuter): **Pet angleških križark patruljira seda jpo reki La Plata, da prepreči nemški križarki »Admiral Graf Spee« odhod iz luke v Montevideu.**

Urugvajske oblasti so dale križarki »Admiral Graf Spee« provizorično dovoljenje, da ostane v Montevideu 48 ur. Ta rok poteče jutri zjutraj. Ni pa izključeno, da bo rok še podaljšan, če oblasti ugotovijo, da je ladja potrebna nujnega popravila. Sicer pa bi morala ladja jutri zjutraj luko zapustiti ali pa pristati nato, da ostane internirana do konca vojne.

Montevideo, 15. d. s. (Associated Press). Urugvajska vlada še ni sprejela definitivnega sklepa, koliko časa bo dovolila nemški križarki »Admiral Graf Spee«, da ostane v luki Montevideu.

Nemški mornariški ataše, ki je pregledal ladjo, je pozneje izjavil, da je ladja sposobna za plovbo, da pa je njeno orožje pokodovano.

Montevideo, 15 dec. s. (Havas). Po zanesljivih informacijah bodo urugvajske oblasti dovolile, da ostane križarka »Admiral Graf Spee« v Montevideu do nedelje ali ponedeljka.

Angleški mornariški krogi smatrajo, da pomeni vsak poskus križarke »Admiral Graf Spee«, da bi odšla iz luke v Montevideu, samomor. Preostaja ji samo še internacija.

Strašni trenutki . . .

Montevideo, 15. dec. s. (Reuter): **Včeraj je bilo z nemške križarke »Admiral Graf Spee« izkrcanih 62 Angležev. So to preživeli člani posadk 9 angleških parnikov, ki jih je v teku zadnjih tednov nemška križarka v južnem Atlantiku potopila. Za potopitev dveh izmed njih, 4000 tonskega »Sterlshell« in 8000 tonskega »Taroa« se je izvedelo šele sedaj.**

Angleški mornarji pripovedujejo, da so na nemški križarki z njimi dobro ravnali, toda med pomorsko bitko so preživeli strašne trenutke, ker so bili zaprti v notranjosti ladje. Med bitko so našteli, da je bila nemška križarka 17krat zadeta.

Število angleških žrtev še ni znano

London, 15. dec. s. (Reuter): Angleška admiraliteta je snoči objavila, da še nima podatkov o številu mrtvih in ranjenih na angleških vojnih ladjah v boju z nemško križarko »Admiral Graf Spee«. Poročilo dodaja, da so močne edinice mornarice in veliki oddelki letalstva že dolgo časa zaman iskali nemško križarko v južnem Atlantiku. Zanimivo pa je, kako malo škode je v teku dveh mesecev svojega križarenja povzročila nemška križarka »Admiral Graf Spee« v primeri z uspehi, ki jih je imela leta 1914 križarka »Emden«.

Montevideo, 15. decembra. AA. (Havas). Pogreb padlih mornarjev nemške žepne vojne ladje »Admiral Graf Spee« bo jutri. Krste 36 padlih mornarjev bodo prenešene na severno pokopališče, kjer bodo pokopane. **Inženirji ladjedelnice v Montevideu so kategorično odklonili zahtevo nemškega poslaništva, naj popravijo poškodovano ladjo.** Inženirji so podvzeli ukrepe, da se prepreči, da bi kdo druga tvrdka izpolnila zahtevo nemškega poslaništva ter da bi pri tem uporabila jeklo, ki ga lahko prodajajo edino inženirji ladjedelnic.

Pred ameriškim protestom

Washington, 15. decembra. s. (Associated Press). Zunanji minister Hull je izjavil včeraj novinarjem, da je urugvajska vlada po informacijah, ki jih je prejelo zunanje ministrstvo, dovolila nemški križarki »Admiral Graf Spee«, da ostane v urugvajskih teritorialnih vodah 48 ur.

Hull je dalje izjavil, da se bo vlada Združenih držav posvetovala z drugimi ameriškimi vladami, zlasti južnoameriškimi, glede možnosti skupnega protesta pri angleški in nemški vladi zaradi pomorske bitke v južnoameriških vodah. Čeravno angleške in nemške vojne ladje med bitko niso bile v ameriških teritorialnih vodah, so vendar prekršile določbo panamske konference o nevtralni coni, ki prepoveduje vojaške operacije v pasu 300 milj okoli Amerike.

Washington, 15. dec. AA. (Havas). **Oblasti Združenih držav so prepovedale nemški ladji Lakla zapustiti ameriške vode, ker sklepajo, da obstojajo razlogi na osnovi katerih se lahko smatra, da bi ta ladja dala nemškim ladjam na odprtem morju gotova obvestila. Ladja Lakla bi morala jutri nadaljevati svoje potovanje v Miami. Pred 10 dnevi so ameriške obalske ladje ustavile to ladjo ter jo pripeljale v Wrightville.**

Anglija je lahko ponosna na uspeh

ki so ga njene vojne ladje dosegle v bitki v južnem Atlantiku

London, 15. dec. s. Angleški mornariški strokovnjak daje po radiu nekaj podatkov o vojnih ladjah, ki so se udeležile včerajšnje pomorske bitke v južnoameriških vodah. Križarka »Exeter« ima približno 8400 ton ter je oborožena s šest 8-palčnimi topovi. Križarki »Achilles« in »Ajax« sta sestrski ladji istega tipa ter imata vsaka približno 7000 ton. Oboroženi sta obe s po osem 6-palčnimi topovi. Križarka »Achilles« je v službi Novozelandskega dominiona in njeno moštvo sestoji izključno iz Novozelandcev. Vse tri angleške križarke, ki so se udeležile pomorske bitke, razvijajo enako hitrost, namreč 32 vozlov na uro.

Nemška žepna križarka »Admiral Graf Spee« ima približno 10.000 ton. Oborožena je s šest 11-palčnimi topovi, razvija pa samo 26 vozlov hitrosti na uro. Razdalja, do katere streli sežejo, je pri vseh štirih križarkah približno enaka. Važna pa je ravno premoč v moči topov »Admirala Graf Spee«, ki je še bolj razvidna iz primerjave teže granat, ki jih lahko topovi v bitki udeleženih ladij izstrelijo. Vsaka granata 11-palčnega topa s križarke Admiral Graf Spee« tehta 358 kilogramov. Granate s topov križarke »Exeter« tehtajo pa samo po 128 kilogramov, one z »Achillesa« in »Ajaxa« pa celo samo po 50 kilogramov. Če sešteiemo težo strelov, ki jih lahko naenkrat sestreli ena stran križarke »Admiral Graf Spee«, vidimo, da znaša ta teža 2354 kilogramov, napram samo 1568 kilogramom, kolikor tehtajo streli, ki jih hkrati lahko sestrele z ene strani vse tri angleške križarke skupaj!

Vse štiri vojne ladje, ki so se udeležile boja, so primeroma lahko oborožene. Vendar so streli z ladje Admiral Graf Spee toliko močni, da lahko en sam strel uniči vsako izmed treh angleških križark. Kljub temu so se angleške križarke brez oklevanja spustile v boj z močnejšim sovražnikom.

Kakšna bo končna usoda križarke Admiral Graf Spee, še ni jasno. Po mednarodnih zakonih smejo biti na njej izvršena taka popravila, da more zopet odpluti na odprto morje. Vzeti sme na krov tudi toliko goriva, kolikor je potrebno, da doseže najbližjo domačo, to je nemško luko. Ne sme pa izvršiti v nevtralni luki nobenih popravil na svojem orožju. Če je po 24 urah sposobna za plovbo, pa luke ne zapusti, mora biti po mednarodnih zakonih internirana do konca vojne. Pred luko pa jo vsekakor čakajo vse tri angleške križarke, ki se bodo gotovo takoj zaletele zopet v boj, če se bo »Admiral Graf Spee« skušal zopet podati na odprto morje. Prihodnji dnevi bodo pokazali, kako se bo položaj dalje razvil.

Čudno naključje je, da je ravno pred 25 leti, 8. decembra 1914, pri Falklandskih otokih bilo poraženo nemško vojno brodovje, ki mu je poveljeval ravno admiral grof Spee.

Potopljene ladje

V zadnjih 48 urah so mine zahtevale nove žrtve na morju

London, 15. dec. s. (Reuter) Ob jugozapadni angleški obali je bila včeraj zaradi sovražne akcije poškodovana angleška petrolejska ladja »San Alberto« (7397 ton). Enega člana posadke pogrešajo.

Angleški parnik »Stanwood« (4158 ton) je postal v luki žrtev požara. En član posadke je mrtev.

Strockholm, 15. dec. i. V sredo je v švedskih teritorialnih vodah naletela na mino tisočtonska švedska ladja »Algol« in se takoj potopila. Posadko so rešili.

Kodanj, 15. dec. i. Na poti v Anglijo je zadela ob mino ob vzhodni angleški obali danska ladja »Magnus« in se potopila.

Ostende, 15. dec. AA. (DNB) Belgijska tovorna ladja »Tosa«, ki je plula iz Anversa v Anglijo, je zadela v bližini New Castlea na mino ter se potopila. Pri tem je bil ubit en mornar, kapitan in neki drugi mornar pa sta bila ranjena.

Batavia, 15. dec. i. Nizozemske oblasti so zaplenile tri nemške ladje in sicer »Wersenfels« z 8500 tonami, »Lindenfels« s 6500 tonami in »Weserwald« s 4300 tonami, ki so bile natovorjene z nafto. Blago je bilo zaplenjeno, ker imajo Nemci plačati neke obveznosti.

Pobegle nemške ladje

Valparaiso, 15. dec. i. 32.000tonski nemški potniški parnik Columbus, ki je bil od začetka vojne zasidran v mehiškem zalivu, je včeraj povsem neopazno odplul v neznano smer. Hkrati je pobegnila iz zaliva še neka druga nemška ladja.

Glas Poljske

Pariz, 15. dec. AA. (Pat): V Parizu je bila svečano otvorjena posebna poljska kratkovalovna radiopostaja. Otvoritvi so prisostvovali predsednik poljske vlade general Sikorski, odpravnik poslov poljskega veleposlaništva v Parizu Frankovski ter v imenu francoske vlade minister Champetier de Ribes, ki je v svojem govoru naglasil zadovoljstvo Francije, da lahko da Poljakom na razpolago val, po katerem bodo vsemu svetu oddajali glas Poljske. Champetier de Ribes je omenil nato tragične dni poljske borbe, ko je Francija z vzbujenostjo poslušala glas Varšave. Govorila sta še vodja poljskega radia Novakovski ter nazadnje predsednik vlade Sikorski.

Tifus na Poljskem

Kovno, 15. dec. AA. (Pat) Zaradi epidemije tifusa, ki vlada v Varšavi, so židovsko četrt ogradili ter je z njo prekinjen vsak promet.

Pariz, 15. dec. AA. Kakor poroča agencija Pat iz Lvova, se vodijo še vedno borbe proti sovjetom v okolici Přemisla, Leska in Borislava. Borb se udeležujejo tudi ruski kmetje, ki se z orožjem upirajo okupatorjem. Sovjetska vlada je naročila agentom GPU, naj napravijo tem borbam konec na ta način, da evakuirajo vse moške iz zasedenih pokrajin. V Lvovu vlada katastrofalno pomanjkanje zdravil. Ugotovili so čez 60 primerov tifusa.

Snežne razmere

Uradno poročilo Turističnih prometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, JZSS in SPD

Rateče-Planica 870 m: —4, oblačno, mirno, 10 cm pršiča na 10 podlage,
Planica-Slatna 950 m: —3, oblačno, mirno, 20 cm pršiča na 10 podlage,
Planica-Tamar 1108 m: —3, oblačno mirno, 25 cm pršiča na 25 podlage,
Peč-Petelinjek 1440 m: —4, oblačno, mirno, 20 cm pršiča na 20 podlage,
Kranjska gora 810 m: —4, oblačno, mirno, 10 cm pršiča na 20 podlage, sankališče uporabno, Budkovnik 20 cm pršiča, Vršič 45 cm pršiča,
Dovje-Mojstrana 650 m: —2, oblačno, mirno, 9 cm pršiča,
Jesenice 584 m: —7, oblačno, mirno, 40 cm pršiča,
Bled 501 m: —1, oblačno, mirno, 3 cm pršiča,
Radovljica 470 m: oblačno, drobno mede, 2 cm pršiča na 8 podlage,
Bohinj-Zlatorog 530 m: —1, oblačno, drobno mede, 8 cm pršiča,
Valvazorjev dom 1130 m: —1, oblačno, vetrovno, 20 cm osrenjenega snega,
Dom na Komni 1520 m: —3, drobno mede, 20 cm pršiča na 60 podlage,
Dom na Krvavcu 1700 m: —1, drobno mede, 15 cm pršiča na 60 podlage,
Velika planina 1558 m: —2, drobno mede, 15 cm pršiča na 40 podlage,
Škofja Loka 350 m: oblačno, mirno, 15 cm južnega snega,
Polževo 620 m: —2, oblačno, 10 cm pršiča,
Seajorjev dom 1522 m: —3, drobno mede, 15 cm pršiča na 30 podlage,
Rimski vrelec 530 m: —2, drobno mede, 15 cm pršiča.

Iz notranje politike

DR. MAČEK O SLOVANSTVU IN JUGOSLOVENSKEM DRŽAVNEM EDINSTVU

Po končanem zasedanju arhirejskega sabora v Beogradu je priredil patriarh Gavrilo kosilo, na katerem je govoril tudi dr. Maček, ki je izjavil:

Vladika Strosmajer je bil eden največjih Slovanov, kar jih je kdaj živelo. Mi Slovani smo danes žal razcepljeni. Zdi se, kakor da smo neke vrste narod ne druge ge ali tretje, temveč desete vrste, toda jaz sem prepričan, da je to samo zato, ker smo še mlad narod. Bodočnost pa pripada mladosti. Mi vemo, da imamo Slovani velike prednosti, ki jih drugi narodi nimajo. Veliki ruski pisatelj Dostojevski je rekel nekoč: Vi Evropejci se od nas razlikujete po znanju. Toda mi imamo nekaj več kakor znanje. Mi Slovani imamo intuicijo. Vaše znanje si bomo lahko pridobili. Toda naša od Boga dana intuicija nam bo ostala. In ta intuicija je vodila našega velike škofa Strossmajerja, katerega so polnih 20 let mnogi in mnogi ponarejali, ko je uvidel da obstoji bodočnost Hrvatov, Srbov in Slovencev samo v edinstvu in v skupni zajednici. Mi Hrvatje smo dvajset let vodili borbo. Toda bodite prepričani, da je nismo vodili niti proti Srbom, niti proti Slovencem. Vodili smo borbo za priznanje naše narodne individualnosti in ko se nam je to posrečilo, sedaj ni več borb. Sedaj lahko s polno paro vozimo v slovanstvo in jugoslovanstvo.«

Dr. Mačkovo izjavo je spremljalo burno dobravanje vseh prisotnih.

K VPRAŠANJU IMENA JUGOSLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI

Kipar Ivan Meštrović je poslal predsedniku Jugoslovenske akademije v Zagrebu naslednje pismo:

Ker ne morem osebno prisostvovati skupni seji in izrednemu občnemu zboru Jugoslovenske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu, Vas prosim, da me opravičite in da pismeno vzamete na znanje moje skromno mišljenje o vprašanju, ki je na dnevnem redu, to je o spremembi imena naše najznačilnejše hrvatske kulturne ustanove.

Ne lastim si pravice, da bi komurkoli vsiljeval svoje mnenje, toda mislim, da sem ga dolžan povedati. Prav tako povdarjam, da ne bi nikomur priznal pravice do trditve, da mu je hrvatsko ime, ki naj bi zamenjalo dosedanji naziv akademije, dražje nego meni.

Prav to mi daje svobodo, da podam svoje stališče. Mišljenja sem, da se ni treba vmešavati v to zgodovinsko ime naše najvišje kulturne ustanove. Njeno ime vsebuje vso širino pogleda in srca hrvatskega naroda.

Evo v kratkem moje razloge:

1. Mi vsi vemo, da je ideja kulturne, pa tudi politične vzajemnosti nastala baš pri nas Hrvatih in da je Jugoslovenska akademija znanosti in umetnosti njen živi primer in da se nam tega zgodovinskega dejstva po mojem skromnem mnenju ni treba sramovati. Čeprav je bila ta ideja pogosto napačno tolmačena in čeprav nismo našli pravega odziva pri naših sorojakih, tega niso krivi niti ta take bratska ideja niti mi Hrvati.

2. Vprašujem se in mislim, da se bodo tudi drugi člani vprašavali, da-li ima naša generacija pravico spremeniti nekaj, česar sama ni ustanovila, in slednjič

3. Ali smo mi dolgo in temeljito premislili o tem svojem koraku pri morebitni spremembi, kakor so mislili oni, ki so ustanovili to ustanovo. Zdi se mi, da nismo.

Prepričan sem, da je Akademija dediščina in last vsega hrvatskega naroda in je samo bodoči hrvatski sabor poklican, da sprejme končni sklep v tej zadevi.

Beograjski univ. prof. dr. V. Novak pa je ob priliki Meštrovićevega pisma poslal Kiparju pismo, v katerem pravi med drugim:

Vaš protest bo odjeknil kot plemeniti krik jugoslovenske misli proti neupravičeni spremembi imena ustanove, ki je delo največjega graditelja jugoslovenske misli v naši preteklosti.

ZVIŠANJE PLAČ MESTNIM DELAVCEM

Včeraj je bila seja zastopnikov zagrebških gospodarskih podjetij. Sklenjeno je bilo, da se dovoli začasnim in stalnim mestnim delavcem doklada 50 par na uro, ako še niso 6 let v mestni službi, vsem drugim pa doklada 1 din na uro. Nadalje je bilo sklenjeno, da se s 1. januarjem 1940 ukine znižanje plač, ki je bilo uvedeno leta 1934. in ki je znašalo 6 do 14 odstotkov. Izdatki za povišanje plač delavcem bodo znašali pri vseh mestnih gospodarskih podjetjih v Zagrebu 1 milijon 686.589 din na leto.

DOM GAVRILA PRINCIPA

V Bosanskem Grahovu bo v kratkem izročen svojemu namenu Dom Gavrila Principa, imenovan po velikem nacionalnem borcu. V domu se bodo nastanila prosvetna in viteška društva, v drugem delu pa bo srednja šola. Dom je postavilo društvo »Krajišnik«, kateremu predseduje stari nacionalni delavec prota Nikola Starić. Sedež in glavni odbor društva je v Sarajevu, pododbor pa v Banjaluki. Stroški za dom bodo znašali 1,500.000 dinarjev.

Inserirajte v „Sl. Narodu“!

Končna beseda o „Zeleni gardi“

Nismo obtoževali, samo zgodovinsko resnico smo ugotovili

Maribor, 14. decembra.

Zaključili smo razprave o razorožitvi »Zelene garde« in o zlomu železničarskega štrajka. Te razprave so bile in so morale biti stvarne, ker podatki za nje izhajajo iz najbolj zanesljivega vira in to je gotovo general Maister sam, oziroma njegova objavljena poročila. Zato so morale biti tudi sicer pisane kolikor mogoče nepristransko. To velja zlasti glede razprav o štrajku, kjer smo dovolj odkrito priznali, kakšnim nevarnostim so bili v prvih dneh prevrata izpostavljeni železničarji, posebno na glavni progi Maribor—Ljubljana. Ugotovili smo tudi, da je general Maister sam vse te težkoče primerno uvideval in upoštteval želje in težnje nemških železničarjev še bolj kot naših železničarjev — v kolikor so bile opravičene. Da pa je ta štrajk sam prišel iz političnih, ustanovitvi Jugoslavije sovražnih nagibov, to je bilo razvidno tudi v glavni vsebini zahtev stavkujočih in v njihovih predlogih pri pogajanjih.

Glede nepristranosti tudi v razpravah o razorožitvi Mariborske Schutzwehra, naj na tem mestu še posebno pripomnim, da bi se od naše strani ustanovitev te garde nikakor ne štela v zlo, če bi v svojem dolgoletnem — čeprav zmotnem — prepričanju o nemški posesti Maribora s svojo posebno gardo bili branili interese svoje namišljene posesti in skrbeli za varnost svojega imetja — za javno varnost je dovolj skrbel Maister z našim Narodnim svetom. Toda pot, ki so si jo v ta namen izbrali, ni bila pravilna. Še zato ne, ker je iz garde še v kratkem času postala tolpa, ki se je pečala s tatvino in ropom in ograšanjem življenja, zlasti našega takrat še maloštevilnega vojaštva. Čemu to naknadno pojasnjevanje? Zato, ker se od prizadete strani, kjer so se naše razprave pridno zasledovale, iznašali očitki, kakor da hočemo biti zdaj po 21 letih javni obtožitelji starejšega dela prebivalstva Maribora, da pa bi bil že čas, da se vse te stvari — pokopljejo, sicer da še zdavno ne pridemo do potrebnega mirnega sožitja.

Zelo lepo rečeno, ampak mišljeno je čisto drugače. V Mariboru živeči Slovenci, zlasti mi »Kranjci« in »Čiči«, še zdaj predobro vemo, kako je v resnici z mirnim sožitjem, čeprav se baš od naše strani stori vse in dostikrat v našo škodo še vse preveč na račun tega mirnega sožitja.

V drugih, bolj normalnih razmerah kakor so danes, bi tozadevno še marsikaj lahko povedali. Tako pa se omejujemo le na opozoritev na stari življenjski nauk: Vsako (zlasti tako politično) dejanje je kakor zasajeno in vzrastlo, ki rodi svoj sad. In vsaka posledica se prej ali slej gotovo zopet vrača k svojemu vzroku, kakor se v krogotoku tudi ocean vrača k svojemu praviru.

Zato pa: ne na nas, ki ob tej priliki le ugotavljamo žalostno resnico iz zgodovine prevratа, marveč na strani prizadetih je leže, da s sedanjim svojim ravnanjem izravnajo, kar je še vedno ostalo zakrivljenega izza prevratne dobe — da ne sežemo še 50 let nazaj v dobo res idiličnega sožitja — toda sožitja na naš račun.

Sicer pa: Nismo še gotovi s svojim spominjanjem nazaj na predvojno dobo. Tem dozdaj opisanim dogodkom so sledili še drugi, še večji, ne manj odpustljivi in pozabljivi, ker so se izvršili tudi še potem, ko bi bil na oni strani vsak otrok moral spoznati in bi se bil moral iztreznitи tudi še tak fanatik, da je Maribor — tudi mednarodno priznan — končno moral priti pod oblast svojega pravega gospodarja. To pa moremo in moramo biti le mi — Slovenci kot Jugoslovani!

Torej malo potrpite, saj smo mi dolgo in veliko trpeli!

Obračun Prekmurskega tedna

Prireditev je dosegla lep uspeh — Denarnega prometa je bilo 207.000 din

Murska Sobota, 14. decembra

Tujsko prometno in olepševalno društvo je imelo te dni širšo sejo, na kateri so razpravljali o delu društva v pretekli sezoni. Društvo si je predvsem nadelo nalogo, da ob 20letnici priključitve Prekmurja k Jugoslaviji izvede obširno propagando za Slovensko Krajino, da privabi v njeno metropolo Mursko Soboto čim več tujih gostov iz vseh delov Slovenije, ki se bodo tu na lastne oči lahko prepričali, da Prekmurje ni nobena slovenska Sibirija, ampak lep in zanimiv kos slovenske zemlje.

Ta svoj načrt je društvo izvedlo s Prekmurskim tednom, ki je bil mogočna manifestacija gospodarskega in kulturnega stremljenja dežele kneza Koclja. Predsednik društva župan g. Ferdinand Hartner se je v uvodu zahvalil vsem sodelavcem, ki so pomagali, da je bilo Prekmurje dostojno predstavljeno širši slovenski javnosti, generalni tajnik g. Aleksander Veble pa je podal izčrpno poročilo, iz katerega posnemamo nekatere zanimive končne podatke, ki bodo zanimali tudi našo javnost.

Za razstavo na Prekmurskem tednu se je prijavilo 168 interesentov. Kljub temu, da je bil razstavni paviljon še naknadno razširjen, je odbor moral odkloniti 40 prosilcev, tako da jih je razstavilo samo 128. Razstavni paviljon je obsegal nad 1200 kv. metrov razstavnega prostora, gostilniški paviljon pa 842 kv. metrov.

Vse prireditve Prekmurskega tedna so pritegnile v Mursko Soboto rekordno število obiskovalcev. Zleta kolesarjev in motociklistov se je udeležilo 130 vozil iz Maribora. V sokolski povorki je korakalo 3000 Sokolov, ki so prišli iz vseh krajev štajerske in od varaždinske strani, v gasilski povorki je bilo pa 1200 uniformiranih članov. Organizirani izleti iz okoliških ljudskih šol so dali v številkah naslednjo udeležbo: iz mursko soboškega sreza je obiskalo razstavo 2851 učencev, iz lendavskega 1280, iz ljutomerskega pa 688, skupaj torej 4819 učencev. Mnogo mladine je obiskalo razstavo v spremstvu svojih staršev.

Na sestanku bivših uradnikov, ki so službovali v Prekmurju, je bil splošno ugotovljen vsestranski napredek Murske Sobote v zadnjih letih. Vstopnina je bila pač najnižja, kar je podobnih prireditev v državi, povprečno je veljala vstopnina komaj 1.50 din. Obiskovalcev je bilo blizu 50.000. Tujsko prometno društvo je bilo pripravljeno založiti za eventualni deficit prireditve 30.000 din, kolikor je določilo za propagando. Pokazalo se je pa, da je prireditev tudi finančno dobro izpadla in je bilo okrog 16.000 din primanjkljaja.

Blagajnik g. poštni upravnik Vutkovič je podal poročilo o stroških in dohodkih Prekmurskega tedna. Med dohodki bi omenili: vstopnina na razstavni prostor 80 tisoč din, dohodki z oddajo razstavnega prostora 78.000 din, inserati v vodiču 4 tisoč 395 din, podpora banske uprave 5000 din, znaki 4.157 din, vinarska razstava 10 tisoč 78 din, uprizoritev »Veronike Deseniške« 3.486 din. Skupno je bilo dohodkov 190.789 din.

Med stroški je na prvem mestu postavitev paviljonov, ki je stala 68.000 din. Če bi imeli na razpolago primeren prostor oziroma zgradbo, bi ta postavka sploh odpadla. Reklama s plakati in tiskovinami je stala 42.679 din (v Marib. tiskarni 10.000, v Prekmurski pa 26.000). Za plačo osebja je šlo 30.000 din. Skupno je bilo vseh stroškov s Prekmurskim tednom 207.399 din. Primanjkljaj 16.000 din je krit v glavnem z vrednostjo nabavljenega inventarja.

Od prireditve je imela tudi občina gmotno korist, predvsem na trošarini, največ pa naši gostilničarji. Moralna korist Prekmurskega tedna je bila ogromna, saj je ob tej priliki prvič prišlo v Prekmurje na tisoče obiskovalcev iz raznih krajev Slovenije. Videli so, da je Prekmurje lep in vse naše pozornosti in ljubezni vreden košček slovenske zemlje. To pa je bil tudi v prvi vrsti namen Prekmurskega tedna

Cestna dela v mariborski okolici

Nova cesta Sv. Peter-Duplek — Kaj je z regulacijo Meljskega hriba

Maribor, 14. decembra.

Znano je stanje cestnega omrežja v mariborskem okolišu. Komaj se je posrečilo izposlovati modernizacijo državne ceste št. 11j—Maribor. Zadeva z modernizacijo cestnega sektorja Maribor—Fram pa se kar noče premakniti z mrtve točke. Pa tudi stanje banovinskih in občinskih cest je precej žalostno. Cestna dela napredujejo le počasi. Sedaj pa napovedujejo vendarle razširjenje banovinske ceste, ki vodi iz Maribora k Sv. Petru. Ta cesta je precej zanemarjena in je razširjenje nujno potrebno. Dela naj bi se v smislu napovedi pričela spomladi. Razen tega pa napovedujejo tudi gradnjo nove ceste, ki naj bi vodila iz Sv. Petra v Duplek. Tudi ta cestna zveza je krvavo potrebna. Pričela so se že pripravljalna dela, tako da je računati s pričetkom cestnih del spomladi 1940. Prizadeto ljudstvo upa, da bodo napovedani načrti izvedeni in da bodo obljube izpolnjene.

Ko se napoveduje prepotrebno razširjenje banovinske ceste Maribor—Sv. Peter, ki bo nedvomno poživilo tujskoprometno zanimanje za ta del mariborske okolice, pa se nehote znova poraja vprašanje našega Meljskega hriba. Znane so težave, ki jih povzročajo prometu neprilike ob Meljskem hribu. Ob vsakem močnejšem deževju in številnejših padavinah se kruši kamenje z Meljskega hriba, ki se potem vali proti cesti in naprej proti Dravi. Zares je posebno srečno naključje, da ni bilo doslej človeških žrtev, četudi se je večkrat primerilo, da so nekateri kolesarji, pešci in vozniki na znanih najnevarnejših mestih za las ušli gotovi smrti.

Stvar pa ima svoje posledice tudi v vozovnem prometu. Kadar lije ko iz škafa, se privali z Meljskega hriba na nekaterih mestih toliko kamenja, da je cesta vsa zasuta s krušečim in lomečim se kamenjem. Večkrat se dogodi, da morajo za več ur na tej cesti ukiniti celo vozovni promet, dokler ni cesta očiščena od kamenja. Pred leti so napovedovali regulacijska dela, ki naj bi odstranila vse nevarnosti in neprilike, ki se venomer ponavljajo na tej cesti ob vsakem večjem in močnejšem deževju. Sedaj bi bila ob načrtu razširjenja te banovinske ceste posebno ugodna prilika, da se izvedejo svojčas napovedana regulacijska dela na najnevarnejših mestih Meljskega hriba, kjer se lapornato kamenje v največjih množinah kruši in lomi. Zadeva se vleče že toliko let, da bi bila velika napaka, če bi se spomladi tudi ta dela ne izvršila. Prizadeto prebivalstvo pa trdno pričakuje, da bo sreski cestni odbor v Mariboru upošteval njegove predloge ter nasvete.

Sodni odmevi Roganovih razbojništev

Tajhmajstrovi pred malim kazenskim senatom — Roparski napad v Mesarski ulici

Maribor, 15. decembra.

Pred mariborskim okrožnim sodiščem se je danes dopoldne obravnaval drzen vlom v trgovino Valterja Rupriha v Bresternici pri Mariboru, ki ga je v noči na 20. septembra letos izvršili ustreljeni Alojz Rogan s pomočjo 31letnega tkalca Franca Tajhmajstra s Koroške ceste. Ta zločin je le del številnih vlomov, tatvin in razbojništev Roganove tolpe, ki se zagovarja pred velikim kazenskim senatom celjskega okrožnega sodišča.

Medtem ko so posamezne člane Roganove razbojniške tolpe že vse aretirali, se je A. Roganu posrečilo, da se je skrival precej dolgo pred varnostnimi organi, ki so ga par tednov zasledovali. Nekega dne pa je dobila policija zaupno sporočilo, da je razbojnik Alojzij Rogan pri Tajhmajstru na Koroški cesti. Policija je hišo obkolila ter posvala Rogana, naj se vda. Toda Rogan je pričel streljati na policijo s samokresom. V teku bitke so tudi varnostni organi uporabili orožje in Rogana ustrelili.

Pri hišni preiskavi pri Tajhmajstru pa je policija našla v drvarnici skrito pravcato zalogo ukradenega perila, oblek in drugega blaga, ki je bilo ukradeno trgovcu Valterju Ruprihu v Bresternici. Policija je aretirala Franca Tajhmajstra, ki je pri zaslišanju priznal, da ga je Rogan prisilil, da je moral sodelovati pri vlomu v Ruprihovo trgovino v Bresternici, in sicer s tem, da je stal na straži.

Skupno s Francetom Tajhmajstrom sta sedeli na zatožni klopi pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča tudi njegova mati 70letna Julijana in 44letna sestra Marijana Tajhmajster, ki ju državni tožilec obtožil, da sta skrili ukradeno blago. Julijana Tajhmajster se je pred sodniki zagovarjala, da se je Rogana zelo bala in da zaradi tega zadeve ni prijavila oblastem. Marijana Tajhmajstrova pa je izpovedala, da o zadevi sploh ni ničesar vedela.

*

Pred petimi sodniki pa se je moral danes dopoldne zagovarjati 28 letni čevljarski pomočnik Ivan Heričko iz Kamnice pri Mariboru, ki ga je državni tožilec obtožil, da je v noči na 24. septembra t. l. v Mesarski ulici napadel in izropal zasebnico Ivanko Kozljaničevo, ko se je vračala iz neke gostilne v Stolni ulici domov. Heričko je v smislu obtožnice Kozljanovičevo najprej od zadaj napadel, jo vrgel na tla in jo davil, tako da se je onesvestila, naposled pa ji je ukradel ročno torbico, v kateri je bilo 3084 din gotovine, hranilna knjižica in zastavni list. Na podlagi izpovedbe Kozljanovičeve so že drugi dan Herička izsledili in aretirali. Pri konfrontaciji je Kozljanovičeva v Heričku spoznala zločinca, pri katerem pa niso našli nobenega denarja. Pač pa je bila najdena ročna torbica s hranilno knjižico, in sicer v veži neke hiše v Mesarski ulici. Obtoženi Heričko je kakor v preiskavi tudi pred sodniki tajil vsako krivdo. Zatrjuje, da je popolnoma nedolžen. Obremenjuje pa ga dejstvo, da je bil v isti gostilni kakor oropana Kozljanovičeva. Sodba ob zaključku lista še ni bila izrečena.

Iz Ptuja

— **Zlata nedelja.** Kakor drugod, bodo tudi v Ptuju letos v nedeljo 17. t. m. vse trgovine odprte ves dan, dočim bodo v nedeljo 24. t. m. zaprte. Opozarjamo na to kupujoče občinstvo, da si ta dan nabavi vse potrebno za božič.

— **Tatvina kolesa.** Delavcu KoroščU Jožefu je nekdo ukradel moško kolo iz neke veže v Maistrovi ulici, kjer je imel Korošec opravke. Kolo ima ev. št. 166615.

— **KJS priredi,** kakor vsako leto, tudi letos svojo božičnico in sicer v soboto 16. t. m. v mestnem gledališču. Obdarovana bo revna deca in revne ženice.

— **Opozorilo avtomobilistom.** Ker leseni dravski most v Ptuju popravljajo, je dopustna vožnja samo po eni strani mostu, ki pa mora biti previdna.

— **Samomor.** Pri Sv. Urbanu pri Ptuju so našli 40letnega posestnika Franca Požega obešenega. Ko so ga našli, je bil že mrtev. Kaj ga je pognalo v smrt, ni znano.

Iz Gornje Radgone

— **Sprememba posesti.** Znano zdraviliško restavracijo v Slatini Radenci, katero je imel v najemu pok. Maršik Josip, je prevzela v najem ga. Anica Benko, roj. Supanc iz Maribora.

— **Zvišanje mezd.** Gornjeradgonska občinska podjetja so glede na rastočo draginjo zvišala mezde vsem opekarniškim delavcem za povprečno 10%. Zvišanje pa je samo začasno dokler ne bodo spomladi pred pričetkom obratovanja obeh velikih občinskih opekarn v Črešnjevcih in Borecih mezde na splošno urejene.

— **Tlakovanje ceste od obmejnega murskega mosta skozi trg Gor. Radgono.** Vsa dela za tlakovanje ceste od obmejnega murskega mosta skozi trg do železniške postaje so predvidena v dveh etapah. Licitacija za oddajo del prve etape je bila te dni potrjena v vseh instancah ter so bila dela oddana najugodnejšemu ponudniku znani tvrdki Slograd iz Ljubljane za okrogli znesek 950.000 din. V zvezi s tlakovanjem se bo izvršila tudi kanalizacija, s privatnimi lastniki hiš pa bo občina skušala urediti tudi obcestne hodnike skozi trg, koder bo tlakovana cesta. Kakor doznavamo, bo tvrdka Slograd pričela s tlakovanjem takoj v začetku pomladi.

— **Falska elektrika.** Občina Gornja Radgona je dogradila velik transformator pri črešnjevski opekarni ter se že montirajo notranje priprave. Tudi napeljava daljnovoda iz Radinec do transformatorja se bliža koncu. Pričakovati je, da bo falska elektrarna zagorela v Gor. Radgoni že sredi januarja 1940.

— **Ulica v temi.** Spodnji gris, ena glavnih ulic trga Gornja Radgona, je zaradi pomanjkljive razsvetljave že delj časa v temi. Žarnica, obcestne svetilke na hiši Stanka Semeniča je že pred dobrim tednom pregorela, vendar tega obč naki monter še ni opazil, ker ga le redko vidimo na ulici. Treba bi bilo več nadzorstva in skrbi za poulično razsvetljavo, zlasti na prometnih krajih, kakor je Spodnji gris, kjer so večinoma vsi državni in drugi uradi, koder pa vlada ponoči tema in so ulice vrhu tega brez posebnih straž.

Iz Ljutomera

— **Bogat plen lovskih brakad.** V preteklem tednu se je vršil velik lov na zajce v Pristavi, kjer je padlo 61 zajcev, ter v Lukavcih, kjer je padlo 109 zajcev. Bogat plen je dokaz, da se v ljutomerski okolici goji divjačina, skrbi pa tudi za pravilen odstrel.

— **Dosedanje poizvedbe o požigalcih.** Dosedanje poizvedbe o požigalcih v Noršincih niso dosegle zaželenega uspeha. Do sedaj je aretirana le 18letna M. R., ki je narekovala besedilo najdenega lističa svojemu bratu. Na lističu je bilo napisano, da bo vsak teden v Noršincih pogorelo eno gospodarsko poslopje ter je naštetih devet posestnikov, ki se jim obeta požar. Listek je pisal njen brat, ki hodi še v šolo.

— **Svoji k svojim.** Ker je nekaterim trgovinam petroleja zmanjkalo prej kakor drugim, so šle stranke ponj tja, kjer ga pač imajo. Tam pa so rekli v neki trgovini naše neposredne okolice, saj še pri trgovcu N. imajo za »svoje«, mi pa za »svoje«. Tudi to je žalostno poglavje današnje dobe, ker po tem receptu dobe v taki trgovini petrolej samo »svoji«, drugi pa naj ga dobe, kjer ga nimajo. Ali v tem pogledu ne nadzira naših trgovcev nihče, da bi pogledal, koliko je še časa v zalogi pri tistih, ki pravijo, da »nimajo«, in koliko pri tistih, ki pravijo, da imajo samo še »malo« in še to za »svoje«. Ali se vobče danes vsi zavedajo, kako velike važnosti je petrolej za podeželje, kjer ni električnega toka. Tudi kmetski človek želi ob teh dolgih nočeh prebrati časopis ali kako knjigo, saj skozi vse leto tako in tako ni imel časa za branje, ker je bil vprežen v svoje poljsko in hišno delo. Spravite tedaj dovolj petroleja v vse naše trgovine, da ga ne bodo dobivali samo »svoji«.

Človeški okostnjaki v bivši vojašnici

Ni še ugotovljeno, kako dolgo so ležali v zemlji

Maribor, 14. decembra.

Danes so delavci kopali zemljo na zadnjem dvorišču bivše dravske vojašnice. Zemljo kopljejo za odtok vode. Pri tem so odkrili čudno najdbo. Ko so prišli v globino 1½ metra pod površino zemlje, so našli skupen grob, v katerem je bilo pet človeških okostnjakov. Na teh so bile le deloma ohranjene tri lobanje. Čudno je pri teh okostnjakih zlasti to, da so ležali kar povprek, medtem ko se polagajo sicer mrtveci v primerih skupnega grobišča drug poleg drugega. Značilno je tudi to, da niso našli v tej jami poleg navedenih okostnjakov ničesar drugega.

Okostnjake si bo ogledal mariborski arhivar prof. Baš, da dožene dobo, v kateri so bili okostnjaki zakopani. Ni izključeno, da gre za žrtve kakšne svoječasne epidemije (kolere, kuge) v Mariboru. V takih primerih so mrliče čisto enostavno pometali v skupne jame in jih nato zakopali. To pre-čudno grobišče na zadnjem dvorišču bivše dravske vojašnice bi utegnilo opravičevati to domnevo. Seveda bo težko pojasniti, zakaj je bil ta grob izkopan ravno v tem skritem kotu zadnjega dvorišča za cerkvijo in ne pri cerkvi.

Pojasnjeni požigi v Razvanju in na Gorici

Avgust Koražija je požigal, kjerkoli je služil, in sicer iz naslade, ker je rad gledal, kako gori

Maribor, 14. decembra

V včerajšnji številki smo na kratko poročali, da je nevarni piroman in požigalec Avgust Koražija priznal tudi požig Pošingerjeve in Rotove ter deloma tudi Lipužcve domačije v Razvanju pri Mariboru. Avgust Koražija je s tem priznal svoja največja požiga, saj je bila skupna škoda, ki sta jo imela Rot in Pošinger zaradi požara v avgustu t. l., okoli 250 do 260 tisoč din. Ko so orožniki, ki so privedli včeraj Koražijo iz slovenjebistriških zaporov na kraj požarov v Razvanju, vprašali Koražijo, zakaj je prav za prav požigal, je Koražija odvrnil: »Rad vidim, da gori.«

V splošnem dela Koražija vtis duševno zaostalega človeka. Nič ni trdovraten in zakrknjen, če je treba kaj priznati. V tem pogledu je popolnoma drugačen kakor znani drugi piroman Franc Lubanjšek, ki je svojčas priznal le to, kar so mu sproti dokazali. Avgust Koražija je včeraj v Razvanju točno pokazal, kje in kako je zažgal. Ob priliki požarov pri Pošingerju in pri Rotu se je najprej nekje v bližini skril. Ko so prihajali ljudje, pa se je spravil med nje in gledal, kako domačiji gorita. Pošingerjeva domačija je bila skoraj popolnoma nova. Tudi so orožniki vprašali Koražijo, če je morebiti on pošiljal nekaterim radvanjskim in razvanjskim posestnikom v poletju grozilna anonimna pisma, ki so vsebovala grožnjo s požigom. Koražija je odgovoril, da niso anonimna pisma njegovo delo, ker je nepismen. Leta 1924 do 1926 je služil Koražija kot hlapec pri nekem radvanjskem posestniku, pozneje pa pri Sv. Miklavžu pri Mariboru. Značilno zanj je, da so se ponavljali številni požari povsod tam, kjer je služil za hlapca. S tem njegovim sedanjim priznanjem pa so pojasnjeni požigi v Razvanju, ki so šli prvotno na račun F. Lubanjška, ki je ravno tedaj prišel iz zaporov, ki pa se mu je posrečilo, da je dokazal svoj alibi.

Dočim so pri aretaciji Avgusta Koražije bili takoj pojasnjeni številni požari v slovenjebistriški okolici, kjer je služil za hlapca, je sledilo sedaj priznanje tudi razvanjskih požigov, nadalje požigov leta 1927 na Gorici pri Račah in končno tudi v okolici Cirkovcev na Dravskem polju, kjer je Koražija tudi svojčas bil hlapec.

Po pojasnitvi razvanjskih požarov so orožniki odvedli Koražijo na Gorico pri Račah. Danes so ga odpeljali na kraj svoječasnih 6 do 7 požarov na Gorici. Koražija je priznal tudi te požige iz leta 1927, ki so s tem po 12 letih dokončno pojasnjeni. Tedaj je bil usmerjen sum na druge osebe, po 12 letih pa se je zadeva razčistila iz povsem nepričakovane smeri.

Skupno je priznal doslej Avgust Koražija okoli 30 požigov, s katerimi je povzročil prizadetim skupno škodo več kakor milijon dinarjev. Poleg F. Lubanjška iz Radvanja je Avgust Koražija nedvomno najnevarnejši piroman zadnjega časa. Naše kmetsko ljudstvo, ki mu venomer z neznane strani preti nevarnost požiga, si bo gotovo globoko oddahnilo, ko je z najnovejšimi priznanji Avgusta Koražije pojasnjena cela vrsta požarov, ki so zbujali svojčas med ljudmi veliko vznemirjenje ter jim ogrožali posest in imetje.

Mariborske in okoliške novice

— **Zavarovalnico je ogoljufal za 80.000 dinarjev.** V noči na 25. novembra l. 1932 je izbruhnil v gospodarskem poslopju posestnika Antona Medveda v Dobrenju pri Pesnici požar, ki je v kratkem času upepelil vso domačijo. Preiskava je dognala, da je bil ogenj podtaknjen in so orožniki zaradi suma požiga aretirali Antona Medveda in njegovo ženo. Oba sta sedela v preiskovalnem zaporu mariborskega okrožnega sodišča 17 dni in je bilo končno postopanje proti obema zaradi pomanjkanja dokazov ustavljeno. Zavarovalnica je izplačala Medvedu zavarovalnino 80.000 din. Pred dnevi pa so orožniki zaupno izvedeli, da je Medvedova žena v prepiru s svojim možem grozila, da bo prijavila orožnikom, da je uničil svojo domačijo s požarom, da bi prišel do gotovine. Orožniki so Medvedovo ženo zaslišali in je priznala, da je ona zažgala domačijo na moževo prigovarjanje. Orožniki so sedaj Antona Medveda spet aretirali in ga izročili v mariborske sodne zapore.

— **Nevarna svinja.** V Vrtinju je svinja napadla 26letno Josipino Tidarjevo in jo tako nevarno vgriznila v roko, da so morali Tidarjevo odpremiti v mariborsko bolnico.

— **Drobne novice.** V Strossmajerjevi ulici je doslej še neznani zlikovec ukradel zasebnici Marji Kerenčičevi, stanujoči na Meljski cesti, denarnico, v kateri je bilo okoli 80 din gotovine. Na državnem mostu je padla delavčeva žena Terezija Lorberjeva s Koroške ceste ter si pri padcu zlomila roko. Lorberjeva se zdravi v splošni bolnici. Na Glavnem trgu je neki osebni avto podrl 24letno viničarjevo hčerko Terezijo Nežmanovo iz Košakov, ki se je peljala na kolesu. Pri padcu si je Nežmahova poškodovala roki, pač pa je kolo do nerabnosti razbito. V stanovanje posestnika Leopolda Glaviča v Bistrici se je vtihotapil doslej še neznani zlikovec in ukradel perilo in obleko v skupni vrednosti okoli 600 din.

— **Nočno lekarniško službo** imata tekoči teden Albaneževa lekarna pri Sv. Antonu na Frankopanovi 18, tel. 27-01, in Könige va lekarna pri Mariji pomagaj na Aleksandrovi cesti 1, tel. 21-79.

— **Zaščitni urad** ponovno vabi vse družine, ki imajo bodisi svoje ali tuje otroke do zaključno 16. leta starosti, pa jim niso bile dostavljene popisne pole v svrho popisa otrok, da si iste takoj preskrbijo v socialno-političnem oddelku mestnega poglavarstva v Mariboru, Rotovški trg 9.

— **V počastitev spomina** pokojnega neumornega narodnega delavca g. Frana Cvetka je darovala obitelj Zacheri iz Ljutomera 100 din Družbi sv. Cirila in Metoda.

— **Mariborske društvene novice.** Snoči je predaval v klubu absolventov Trgovske akademije prof. Rakuša o prednosti reformirane slovenske stenografije. — V nedeljo ob 10. uri dopoldne je v ljudski univerzi akademija Podmladka Jadranske straže na tukajšnji klasični gimnaziji. Na sporedu so telovadne in pevske točke.

— **O socialno zdravstvenih problemih slovenske vasi** predava drevi ob 20. v dvorani Ljudske univerze ravnatelj Higijenskega zavoda v Ljubljani dr. Ivo Pirc.

— **Iz učiteljske službe.** Danica Ferjanova je bila premeščena iz Črne k Sv. Trojici v Slovenskih goricah, Ivan Vaupotič iz Sv. Martina v Laporje, Ludvik Marat s Pragerskega v Luče, Elfrida Mauhler iz Sv. Trojice v Črno.

— **Obešenega** so našli pri Sv. Vrbanu 40 letnega posestnika Franca Požego. Vzrok samomora ni znan.

— **Situacija na planinah.** Na Pesku in pri Senjorjevem domu je zapadlo snega za 40 do 50 cm. Je pristen pršič. Mariborski smučarji in smučarke se že veselijo na sobotno in nedeljsko smukarijo.

— **Poroke.** V zadnjem času so se v Mariboru poročili: Konrad Plečko, kmečki sin in Terezija Paiman, železarska hči, iz Rač; Josip Petkovšek, ključavničar državnih železnic, in Marija Grimšič, gospodinja, Sokolska 1; Franc Novak, pomožni delavec, in Anastazija Ručko, delavka, Taborska ulica 6, Marijan Polajnko, grafik, in Danica Piščanec, pos. hči, Študenci; Iv. Žalar, tekstilni delavec, in Justina Babič, predilka, Pobrežje; Martin Milatič, ključavničar državnih železnic, Ob bregu 27, in Friderika Smole, bivša zasebna uradnica, Radvanjska 45; Ivan Buser, pomožni delavec, in Marija Goričan, pomožna delavka, Pobrežje; Konrad Vernik, mlinar, in Rozalija Kete; Hubert Kolander, barvar, in Ana Friškovec. Bilo srečno!

Mariborsko gledališče

Petek, 15. decembra. Zaprto.

Sobota, 16. decembra, ob 20. uri: »Via Mala«. Red A.

Nedelja, 17. decembra, ob 15. uri: »Hlapec Jernej«. Globoko znižane cene. Dijaki popust. Zadnjič. Ob 20. uri: »Navihanka«. Znižane cene.

*

Rasbergerjeva opereta »Zaroka na Jadranu«, ki se pod vodstvom kapelnika Herzoga pripravlja za letošnji božič, postavi na oder mariborskega gledališča Edo Verdonik, na izrecno skladateljevo željo. Besedilo tej glasbeni novosti je napisala Milena Rasberger-Fišerjeva.